

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 296/07-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 29. novembra 2007 predbežne prerokoval sťažnosť Mgr. M. N., B., zastúpenej advokátom JUDr. P. B., B., vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 14 C 152/05 z 24. januára 2006 v znení opravného uznesenia Okresného súdu Banská Bystrica z 10. februára 2006, ako aj rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 13 Co 57/06, 13 Co 58/06 (15 Co) z 31. mája 2006 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Mgr. M. N. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 19. júna 2007 doručená sťažnosť Mgr. M. N., B. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. P. B., v ktorej namietala porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných

práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Okresného súdu Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 14 C 152/05 z 24. januára 2006 v znení opravného uznesenia okresného súdu z 10. februára 2006 (ďalej aj „rozsudok z 24. januára 2006“) a rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 13 Co 57/06, 13 Co 58/06 (15 Co) z 31. mája 2006 (ďalej aj „rozsudok z 31. mája 2006“).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľka sa v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 14 C 152/05 domáhala určenia neplatnosti rozviazania pracovného pomeru výpoveďou z 20. mája 2005 z dôvodu nadbytočnosti podľa § 63 ods. 1 písm. b) Zákonníka práce.

Okresný súd v uvedenej veci rozhodol rozsudkom z 24. januára 2006, ktorým žalobu sťažovateľky zamietol. Opravným uznesením z 10. februára 2006 okresný súd opravil v rozsudku z 24. januára 2006 znenie výroku o trovách konania.

Na základe sťažovateľkou podaného odvolania krajský súd rozsudkom z 31. mája 2006 potvrdil rozsudok okresného súdu z 24. januára 2006 v spojení s opravným uznesením okresného súdu z 10. februára 2006.

Podľa sťažovateľky k porušeniu jej v sťažnosti označených práv došlo v dôsledku nesprávneho posúdenia neplatnosti jej výpovede v rozsudkoch oboch súdov zúčastnených na rozhodovaní v jej veci.

Sťažovateľka uviedla, že „V konaní pred okresným súdom... navrhla písomne dňa 23. 1. 2006 vykonanie konkrétnych dôkazných prostriedkov za účelom preukázania skutočnosti, že ako učiteľka druhého stupňa nebola nadbytočná v priamej súvislosti (vo vzťahu) k rozhodnutiu zamestnávateľa... o rušení pracovných miest 2 - 3 učiteľov druhého stupňa v čase výpovede a ani v nasledujúcom školskom roku 2005 - 2006. Vykonanie navrhovaných uvedených dôkazných prostriedkov by preukázalo, že v dôsledku zníženia počtu tried na druhom stupni v školskom roku 2005 - 2006 o jednu nedošlo

k žiadnej nadbytočnosti učiteľov druhého stupňa. Rozhodnutie o znížení počtu učiteľov druhého stupňa vydané zamestnávateľom nebolo podložené skutočnosťou, bolo neadekvátne danému stavu a bolo prostriedkom nezákonného postupu zamestnávateľa pri prepúšťaní zamestnancov. Vo vlastných rozhodovacích dôvodoch Okresného súdu o uvedenom návrhu vo vzťahu s jeho zamietnutím nie je žiadna zmienka, čo nezodpovedá povahe a závažnosti veci.

Okresný súd... V odôvodnení rozhodnutia uvádza nepravdivé a nepodložené tvrdenia, ktoré sú v zrejmom rozpore s priebehom súdneho konania“.

Sťažovateľka poukázala na obsah výpovede, v ktorej bolo uvedené, že „Podľa ustanovenia § 63 ods. 2 Zákonníka práce naša organizácia vzhľadom k svojim prevádzkovým možnostiam nemá pre Vás iné vhodné pracovné miesto“, ako aj na obsah ďalšieho listinného dôkazu „zápisnice o doručení skončenia pracovného pomeru výpoveďou“, v ktorej bolo uvedené, že sťažovateľka „bola informovaná o potrebe učiteľky anglického jazyka od 01. 09. 2005... čo v žiadnom prípade nepreukazuje ponúknutie a následné odmietnutie prijatia iného vhodného pracovného miesta pred daním výpovede. Uvedené vykonané dôkazné prostriedky, boli dôkazom, že zamestnávateľ neponúkol iné vhodné miesto sťažovateľke pred daním výpovede aj napriek tomu, že takéto miesto mal“.

Vo vzťahu k postupu a rozsudku krajského súdu sťažovateľka uviedla, že „odvolací senát nepovažoval za potrebné zaoberať sa hodnovernosťou vykonaných dôkazov k zásadnej otázke (podmienka zákonnosti výpovede), k ponúknutiu inej vhodnej práce. Prehlásil tvrdenie sťažovateľky jednoducho za nehodnoverné“. Podľa sťažovateľky „Odporca aj napriek dôkaznému bremenu v celom konaní nepredložil žiadny dôkazný prostriedok na preukázanie ponúknutia inej vhodnej práce... a ani na preukázanie toho, že odporkyňa (sťažovateľka, pozn.) túto ponúknutú prácu odmietla prijať... Okresný ako aj Krajský súd mali k dispozícii dôkazné prostriedky svedčiace o tom, že zamestnávateľ žiadne iné vhodné pracovné miesto navrhovateľke neponúkol aj napriek skutočnosti, že takéto miesto mal“.

V závere odôvodnenia svojej sťažnosti sťažovateľka uviedla: „V čase dania výpovede navrhovateľke a ani následne nedošlo u odporcu k nadbytočnosti, ktorá by bola v príčinnej súvislosti s jeho písomným rozhodnutím o rušení pracovných miest učiteľov II. stupňa... Okresný ako aj Krajský súd neposudzovali nadbytočnosť sťažovateľky – učiteľky druhého stupňa v príčinnej súvislosti s písomným rozhodnutím zamestnávateľa, ktoré jasne definuje pôsobnosť rozhodnutia zamestnávateľa na učiteľov druhého stupňa a nie na učiteľov s aprobáciou slovenský jazyk – dejepis. Následné prijatie ďalšieho učiteľa druhého stupňa i keď s inou aprobáciou ako sťažovateľka jasne preukazuje skutočnosť, že sťažovateľka ako učiteľka druhého stupňa... nadbytočnou nebola.“

Na základe uvedeného sťažovateľka ústavnému súdu navrhla, aby v predmetnej veci vydal nález, v ktorom vysloví, že okresný súd rozsudkom z 24. januára 2006 v znení opravného uznesenia okresného súdu z 10. februára 2006 a krajský súd rozsudkom z 31. mája 2006 porušili jej základné práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, podľa čl. 36 ods. 1 listiny a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavnému súdu ďalej navrhla zrušiť označené rozhodnutia.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na prerokovanie ktorých nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

V čl. 127 ods. 1 ústavy je zakotvený princíp subsidiarity, ktorý znamená, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení práv sťažovateľa a vecne sa zaoberať sťažnosťami iba vtedy, ak sa sťažovateľ nemôže domáhať ochrany svojich práv pred všeobecným súdom. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda automaticky nezakladá aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany tohto základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonne upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie.

V súlade so zásadou subsidiarity právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri zakladaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07).

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti (návrhu) možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci (v tomto prípade všeobecného súdu v občianskoprávnom konaní) nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ale aj vtedy,

ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán (všeobecný súd) porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05).

Podľa názoru sťažovateľky k porušeniu práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, podľa čl. 36 ods. 1 listiny a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom okresného súdu z 24. januára 2006 v znení opravného uznesenia z 10. februára 2006 a rozsudkom krajského súdu z 31. mája 2006 došlo tým, že v uvedenom konaní nebolo preukázané, že na právne relevantné skončenie pracovného pomeru boli splnené všetky hmotnoprávne podmienky stanovené príslušnými ustanoveniami Zákonníka práce.

Rozsudok okresného súdu z 24. januára 2006 v znení opravného uznesenia z 10. februára 2006, ktorým mali byť v sťažnosti označené práva porušené, bol na základe odvolania podaného sťažovateľkou preskúmaný krajským súdom. Krajský súd v tejto veci napokon rozhodol rozsudkom z 31. mája 2006, ktorým v celom rozsahu potvrdil rozsudok z 24. januára 2006 v znení opravného uznesenia z 10. februára 2006.

V súlade so zásadou subsidiarity ústavný súd nie je oprávnený v tomto prípade preskúmať namietaný rozsudok okresného súdu z 24. januára 2006 v znení opravného uznesenia z 10. februára 2006, pretože preskúmanie tohto rozhodnutia, ako aj procesného postupu okresného súdu, ktorý jeho vydaniu predchádzal, patrilo do právomoci krajského súdu ako odvolacieho súdu.

Vzhľadom na existenciu dostupného a účinného právneho prostriedku nápravy porušenia sťažovateľkou označených práv vo vzťahu k rozsudku okresného súdu, je v súlade so zásadou subsidiarity vylúčená právomoc ústavného súdu na prerokovanie a rozhodnutie sťažnosti v tejto časti, a preto ju ústavný súd v súlade s § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

Z ústavnoprávneho hľadiska je relevantné len preskúmanie rozsudku krajského súdu.

Krajský súd v odôvodnení sťažnosťou napadnutého rozsudku z 31. mája 2006 okrem iného uviedol, že: „Podľa ustanovenia § 63 ods. 1 písm. b) Zákonníka práce zamestnávateľ môže dať zamestnancovi výpoveď, ak sa zamestnanec stane nadbytočným vzhľadom na písomné rozhodnutie zamestnávateľa alebo príslušného orgánu o zmene jeho úloh, technického vybavenia o znížení stavu zamestnancov s cieľom zvýšiť efektívnosť práce alebo o iných organizačných zmenách. Podľa ods. 2 toho istého ustanovenia zamestnávateľ môže dať zamestnancovi výpoveď, ak nejde o výpoveď pre neuspokojivé plnenie pracovných úloh, pre menej závažné porušenie pracovnej disciplíny alebo z dôvodu, pre ktorý možno okamžite skončiť pracovný pomer, iba vtedy ak: a) zamestnávateľ nemá možnosť zamestnanca ďalej zamestnávať, a to ani na kratší pracovný čas v mieste, ktoré bolo dohodnuté ako miesto výkonu práce, b) zamestnanec nie je ochotný prejsť na inú pre neho vhodnú prácu, ktorú mu zamestnávateľ ponúkol v mieste, ktoré bolo dohodnuté ako miesto výkonu práce.

... tvrdenie navrhovateľky o tom, že jej odporca neponúkol inú vhodnú prácu, krajský súd nepovažoval za hodnoverné, pretože keď odporca navrhoval výsluch svedkyne P., navrhovateľka namietala jej hodnovernosť, pretože patrí do vedenia školy. Tá skutočnosť, že navrhovateľke bolo ponúknuté vyučovanie anglického jazyka od nového školského roku, v konaní potvrdila aj svedkyňa Mgr. A. K... Odporca teda splnil podmienku ponuky inej vhodnej práce a splnil aj podmienku predchádzajúceho prerokovania výpovedného dôvodu v odborovej organizácii...

Pokiaľ navrhovateľka tvrdila, že odporca mal možnosť ju ďalej zamestnávať, pretože od 01. 09. 2005 prijal do pracovného pomeru iného zamestnanca, nie je možné stotožniť sa ani s týmto tvrdením, nakoľko je síce pravdou, že odporca k 01. 09. 2005 prijal do pracovného pomeru iného zamestnanca, čo odporca ani nepopiera, avšak ide o učiteľa anglického jazyka a nie učiteľa s aprobáciou slovenský jazyk - dejepis. Naopak krajský súd akceptoval vyjadrenie odporcu, že situácia v školstve je špecifická a riaditeľ musí riešiť situáciu v škole podľa počtu žiakov a z tohto vyplývajúcich normatífov a podľa potreby vyučovania konkrétnych predmetov. Vzhľadom na uvedené krajský súd rozsudok okresného súdu vo veci samej ako vecne správny potvrdil.“

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu tento nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Ústavný súd sa pri výkone svojej funkcie podľa ústavy zameriava na kontrolu zlučiteľnosti interpretácie a aplikácie vnútroštátnych právnych predpisov všeobecnými súdmi s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a slobodách (mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, pričom skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmavania vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00 mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00) a zároveň by mali za následok porušenie niektorého z princípov spravodlivého procesu, ktoré neboli napravené v inštančnom (opravnom) postupe všeobecných súdov.

O svojvôli pri výklade alebo aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať vtedy, ak by sa jeho názor natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel alebo význam (napr. I. ÚS 115/02, I. ÚS 176/03).

Ústavný súd preskúmal sťažnosťou napadnutý rozsudok krajského súdu a nezistil žiadne skutočnosti, na základe ktorých by bolo možné tento rozsudok označiť za arbitrárny. Krajský súd sa podľa neho v rámci odôvodnenia svojho rozhodnutia náležite vysporiadal s argumentáciou sťažovateľky uvedenou v jej odvolaní, poukázal v ňom na skutkové zistenia, o ktoré svoje rozhodnutie oprel, akými úvahami sa pri svojom rozhodovaní spravoval, ako aj na relevantné ustanovenia Zákonníka práce, podľa ktorých zistený skutkový stav posúdil a ktoré následne aplikoval spôsobom, ktorý neodporuje ich zneniu,

účelu a ani označeným článkom ústavy. Skutočnosť, že sa sťažovateľka nestotožňuje s právnym názorom krajského súdu uvedeným v jeho rozsudku z 31. mája 2006, podľa ktorého okresný súd správne posúdil skutkový stav uvedenej veci a výpoveď daná odporcom sťažovateľke je v súlade s právnymi predpismi, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti uvedeného rozhodnutia.

S ohľadom na uvedené ústavný súd dospel k záveru, že napadnutý postup a rozhodnutie krajského súdu nemá žiadnu vecnú súvislosť s tvrdeným porušením v sťažnosti označených práv sťažovateľky, a preto jej sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom ako zjavne neopodstatnenú.

Pretože sťažnosť sťažovateľky bola odmietnutá, neprichádzalo už do úvahy, aby ústavný súd rozhodoval o ďalších ňou uplatnených nárokoch.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. novembra 2007